

Poznaj nowoczesną metodykę wytwarzania oprogramowania w C#

- Jak stosować w praktyce zasady zwinnego wytwarzania oprogramowania?
- W jaki sposób wykorzystywać w projekcie diagramy UML?
- Jak korzystać z wzorców projektowych?

PRENTICE
HALL

Agile Programowanie zwinne

Zasady, wzorce i praktyki zwinnego
wytwarzania oprogramowania w

C#

Helion

Robert C. Martin, Micah Martin

Tytuł oryginału: Agile Principles, Patterns, and Practices in C#

Tłumaczenie: Mikołaj Szczepaniak

ISBN: 978-83-283-5567-5

Authorized translation from the English language edition, entitled: AGILE PRINCIPLES, PATTERNS, AND PRACTICES in C#, First Edition, ISBN 0131857258 by Robert C. Martin and Micah Martin, published by Pearson Education, Inc, publishing a Prentice Hall, Copyright © 2007 Pearson Education, Inc.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from Pearson Education, Inc.

Polish language edition published by Wydawnictwo Helion S.A.,
Copyright © 2008, 2019

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo HELION
ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE
tel. 032 231 22 19, 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
WWW: <http://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres
<http://helion.pl/user/opinie/agilev>
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Pliki z przykładami omawianymi w książce można znaleźć pod adresem:
<ftp://ftp.helion.pl/przyklady/agilev.zip>

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

Spis treści

Słowo wstępne	17
Przedmowa	21
Podziękowania	31
O autorach	33
Część I Wytwarzanie zwinne	35
Rozdział 1. Praktyki programowania zwinnego	37
Agile Alliance	38
Programiści i ich harmonijna współpraca jest ważniejsza od procesów i narzędzi	39
Działające oprogramowanie jest ważniejsze od wyczerpującej dokumentacji	40
Faktyczna współpraca z klientem jest ważniejsza od negocjacji zasad kontraktu	41
Reagowanie na zmiany jest ważniejsze od konsekwentnego realizowania planu	42
Podstawowe zasady	43
Konkluzja	46
Bibliografia	47
Rozdział 2. Przegląd technik programowania ekstremalnego	49
Praktyki programowania ekstremalnego	50
Cały zespół	50
Opowieści użytkownika	50

Krótkie cykle	51
Testy akceptacyjne	52
Programowanie w parach	53
Wytwarzanie sterowane testami (TDD)	54
Wspólna własność	54
Ciągła integracja	55
Równe tempo	56
Otwarta przestrzeń pracy	56
Gra planistyczna	57
Prosty projekt	57
Refaktoryzacja	59
Metafora	59
Konkluzja	61
Bibliografia	61
Rozdział 3. Planowanie	63
Wstępne poznawanie wymagań	64
Dzielenie i scalanie opowieści użytkownika	65
Planowanie wydań	66
Planowanie iteracji	66
Definiowanie warunków zakończenia projektu	67
Planowanie zadań	67
Iteracje	69
Śledzenie postępu	69
Konkluzja	70
Bibliografia	71
Rozdział 4. Testowanie	73
Wytwarzanie sterowane testami	74
Przykład projektu poprzedzonego testami	75
Izolacja testów	76
Eliminowanie powiązań	78
Testy akceptacyjne	79
Wpływ testów akceptacyjnych na architekturę oprogramowania	81

Konkluzja	82
Bibliografia	82
Rozdział 5. Refaktoryzacja	83
Prosty przykład refaktoryzacji	
— generowanie liczb pierwszych	84
Testy jednostkowe	86
Refaktoryzacja	87
Ostatnie udoskonalenia	93
Konkluzja	97
Bibliografia	98
Rozdział 6. Epizod z życia programistów	99
Gra w kręgle	100
Konkluzja	146
Przegląd reguł gry w kręgle	147
Część II Projektowanie zwinne	149
Rozdział 7. Czym jest projektowanie zwinne?	153
Symptomy złego projektu	154
Symptomy złego projektu, czyli potencjalne źródła porażek	154
Szywność	155
Wrażliwość	155
Nieelastyczność	156
Niedostosowanie do rzeczywistości	156
Nadmierna złożoność	156
Niepotrzebne powtórzenia	157
Nieprzejrzystość	157
Dlaczego oprogramowanie ulega degradacji	158
Program Copy	159
Przykład typowego scenariusza	159
Przykład budowy programu Copy w ramach projektu zwinnego	163
Konkluzja	166
Bibliografia	166

Rozdział 8. Zasada pojedynczej odpowiedzialności	167
Definiowanie odpowiedzialności	170
Oddzielanie wzajemnie powiązanych odpowiedzialności	171
Trwałość	171
Konkluzja	172
Bibliografia	172
Rozdział 9. Zasada otwarte-zamknięte	173
Omówienie zasady otwarte-zamknięte	174
Aplikacja Shape	177
Przykład naruszenia zasady OCP	177
Przykład pełnej zgodności z zasadą otwarte-zamknięte	180
Przewidywanie zmian i „naturalna” struktura	181
Przygotowywanie punktów zaczepienia	182
Stosowanie abstrakcji do jawnego zamykania oprogramowania dla zmian	184
Zapewnianie zamknięcia z wykorzystaniem techniki sterowania przez dane	185
Konkluzja	187
Bibliografia	187
Rozdział 10. Zasada podstawiania Liskov	189
Naruszenia zasady podstawiania Liskov	190
Prosty przykład	190
Przykład mniej jaskrawego naruszenia zasady LSP	192
Przykład zaczerpnięty z rzeczywistości	199
Wyodrębnianie zamiast dziedziczenia	205
Heurystyki i konwencje	208
Konkluzja	209
Bibliografia	209
Rozdział 11. Zasada odwracania zależności	211
Podział na warstwy	212
Odwracanie relacji własności	213
Zależność od abstrakcji	215

Prosty przykład praktycznego znaczenia zasady DIP	216
Odkrywanie niezbędnych abstrakcji	217
Przykład aplikacji Furnace	219
Konkluzja	221
Bibliografia	221
Rozdział 12. Zasada segregacji interfejsów	223
Zanieczyszczanie interfejsów	223
Odrębne klasy klienckie oznaczają odrębne interfejsy	225
Interfejsy klas kontra interfejsy obiektów	227
Separacja przez delegację	227
Separacja przez wielokrotne dziedziczenie	229
Przykład interfejsu użytkownika bankomatu	230
Konkluzja	237
Bibliografia	237
Rozdział 13. Przegląd języka UML	
dla programistów C#	239
Diagramy klas	243
Diagramy obiektów	244
Diagramy sekwencji	245
Diagramy współpracy	246
Diagramy stanów	246
Konkluzja	247
Bibliografia	247
Rozdział 14. Praca z diagramami	249
Po co modelować oprogramowanie?	249
Po co budować modele oprogramowania?	250
Czy powinniśmy pracować nad rozbudowanymi projektami	
przed przystąpieniem do kodowania?	251
Efektywne korzystanie z diagramów języka UML	251
Komunikacja z innymi programistami	252
Mapy drogowe	253
Dokumentacja wewnętrzna	255
Co powinniśmy zachowywać, a co można wyrzucać do kosza?	255

Iteracyjne udoskonalanie	257
Najpierw zachowania	257
Weryfikacja struktury	259
Wyobrażenie o kodzie	261
Ewolucja diagramów	262
Kiedy i jak rysować diagramy	264
Kiedy przystępować do tworzenia diagramów, a kiedy rezygnować z dalszego rysowania ich	264
Narzędzia CASE	265
A co z dokumentacją?	266
Konkluzja	267
 Rozdział 15. Diagramy stanów	269
Wprowadzenie	270
Zdarzenia specjalne	271
Superstany	272
Pseudostan początkowy i końcowy	274
Stosowanie diagramów skończonych maszyn stanów	274
Konkluzja	276
 Rozdział 16. Diagramy obiektów	277
Migawka	278
Obiekty aktywne	279
Konkluzja	283
 Rozdział 17. Przypadki użycia	285
Pisanie przypadków użycia	286
Przebiegi alternatywne	287
Co jeszcze?	288
Prezentowanie przypadków użycia na diagramach	288
Konkluzja	290
Bibliografia	290
 Rozdział 18. Diagramy sekwencji	291
Wprowadzenie	292
Obiekty, linie życia, komunikaty i inne konstrukcje	292
Tworzenie i niszczenie obiektów	293

Proste pętle	295
Przypadki i scenariusze	295
Pojęcia zaawansowane	298
Pętle i warunki	298
Komunikaty, których przesyłanie wymaga czasu	300
Komunikaty asynchroniczne	302
Wiele wątków	307
Obiekty aktywne	308
Wysyłanie komunikatów do interfejsów	309
Konkluzja	310
Rozdział 19. Diagramy klas	311
Wprowadzenie	312
Klasy	312
Asocjacje	313
Relacje dziedziczenia	314
Przykładowy diagram klas	315
Omówienie szczegółowe	318
Stereotypy klas	318
Klasy abstrakcyjne	319
Właściwości	320
Agregacja	321
Kompozycja	322
Licznosc	323
Stereotypy asocjacji	324
Klasy zagnieżdżone	326
Klasy asocjacji	326
Kwalifikatory asocjacji	327
Konkluzja	328
Bibliografia	328
Rozdział 20. Heurystyki i kawa	329
Ekspres do kawy Mark IV Special	330
Specyfikacja	330
Popularne, ale niewłaściwe rozwiązanie	333
Nieprzemysłana abstrakcja	336
Poprawione rozwiązanie	337

Implementacja modelu abstrakcyjnego	343
Zalety projektu w tej formie	358
Implementacja projektu obiektowego	366
Bibliografia	366
Część III Studium przypadku listy płac	367
Uproszczona specyfikacja systemu listy płac	368
Ćwiczenie	369
Przypadek użycia nr 1 — dodanie danych nowego pracownika	369
Przypadek użycia nr 2 — usunięcie danych pracownika	370
Przypadek użycia nr 3 — wysłanie karty czasu pracy	370
Przypadek użycia nr 4 — wysłanie raportu o sprzedaży	370
Przypadek użycia nr 5 — wysłanie informacji o opłacie na rzecz związku zawodowego	371
Przypadek użycia nr 6 — zmiana szczegółowych danych pracownika	371
Przypadek użycia nr 7 — wygenerowanie listy płatności na dany dzień ..	372
Rozdział 21. Wzorce projektowe Command i Active Object — uniwersalność i wielozadaniowość	373
Proste polecenia	374
Transakcje	377
Fizyczny podział kodu	378
Czasowy podział kodu	379
Metoda Undo	379
Wzorzec projektowy Active Object	380
Konkluzja	386
Bibliografia	386
Rozdział 22. Wzorce projektowe Template Method i Strategy — dziedziczenie kontra delegacja	387
Wzorzec projektowy Template Method	388
Błędne zastosowanie wzorca Template Method	392
Sortowanie bąbelkowe	392

Wzorzec projektowy Strategy	396
Konkluzja	402
Bibliografia	402
Rozdział 23. Wzorce projektowe Facade i Mediator	403
Wzorzec projektowy Facade	404
Wzorzec projektowy Mediator	405
Konkluzja	407
Bibliografia	408
Rozdział 24. Wzorce projektowe	
Singleton i Monostate	409
Wzorzec projektowy Singleton	410
Zalety	412
Wady	412
Wzorzec Singleton w praktyce	413
Wzorzec projektowy Monostate	415
Zalety	417
Wady	417
Wzorzec Monostate w praktyce	417
Konkluzja	423
Bibliografia	423
Rozdział 25. Wzorzec projektowy Null Object	425
Omówienie	425
Konkluzja	429
Bibliografia	429
Rozdział 26. Przypadek użycia listy płac	
— pierwsza iteracja	431
Uproszczona specyfikacja	432
Analiza przez omówienie przypadku użycia	433
Dodanie danych nowego pracownika	434
Usunięcie danych pracownika	436
Wysyłanie karty czasu pracy	436
Wysyłanie raportu o sprzedaży	437

Wysłanie informacji o opłacie na rzecz związku zawodowego	438
Zmiana szczegółowych danych pracownika	439
Wygenerowanie listy płac na dany dzień	441
Refleksja — identyfikacja abstrakcji	443
Wynagrodzenia wypłacane pracownikom	444
Harmonogram wypłat	444
Formy wypłat	446
Przynależność związkowa	446
Konkluzja	447
Bibliografia	447

Rozdział 27. Przypadek użycia listy płac

— implementacja	449
Transakcje	450
Dodawanie danych pracowników	450
Usuwanie danych pracowników	456
Karty czasu pracy, raporty o sprzedaży i składki na związki zawodowe	458
Zmiana danych pracowników	466
Co ja najlepszego zrobiłem?	477
Wynagradzanie pracowników	480
Wynagradzanie pracowników etatowych	483
Wynagradzanie pracowników zatrudnionych w systemie godzinowym	486
Program główny	498
Baza danych	499
Konkluzja	500
O tym rozdziale	501
Bibliografia	502

Część IV Pakowanie systemu płacowego .....

Rozdział 28. Zasady projektowania pakietów

i komponentów	505
Pakiety i komponenty	506
Zasady spójności komponentów — ziarnistość	507

Zasada równoważności wielokrotnego użycia i wydawania (REP)	507
Zasada zbiorowego wielokrotnego stosowania (CRP)	509
Zasada zbiorowego zamykania (CCP)	510
Podsumowanie problemu spójności komponentów	511
Zasady spójności komponentów — stabilność	511
Zasada acyklicznych zależności (ADP)	511
Zasada stabilnych zależności (SDP)	519
Zasada stabilnych abstrakcji (SAP)	525
Konkluzja	530
Rozdział 29. Wzorzec projektowy Factory	531
Problem zależności	534
Statyczna kontra dynamiczna kontrola typów	536
Fabryki wymienne	537
Wykorzystywanie fabryk do celów testowych	538
Znaczenie fabryk	540
Konkluzja	540
Bibliografia	540
Rozdział 30. Studium przypadku systemu płacowego	
— analiza podziału na pakiety	541
Notacja i struktura komponentów	542
Stosowanie zasady zbiorowego zamykania (CCP)	544
Stosowanie zasady równoważności wielokrotnego użycia i wydawania (REP)	546
Wiązanie komponentów i hermetyzacja	549
Mierniki	551
Stosowanie mierników dla aplikacji płacowej	553
Fabryki obiektów	556
Przebudowa granic spójności	558
Ostateczna struktura pakietów	559
Konkluzja	561
Bibliografia	561

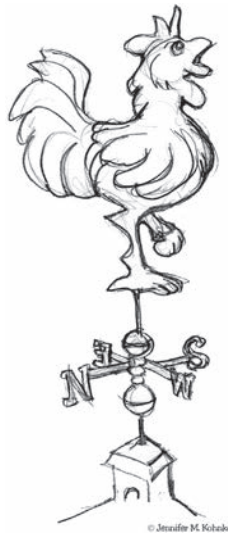
Rozdział 31. Wzorzec projektowy Composite	563
Polecenia kompozytowe	565
Licznosc albo brak licznosci	566
Konkluzja	566
Rozdział 32. Wzorzec projektowy Observer	
— ewolucja kodu w kierunku wzorca	567
Zegar cyfrowy	568
Wzorzec projektowy Observer	589
Modele	590
Zarządzanie zasadami projektowania obiektowego	591
Konkluzja	592
Bibliografia	593
Rozdział 33. Wzorce projektowe Abstract Server,	
Adapter i Bridge	595
Wzorzec projektowy Abstract Server	596
Wzorzec projektowy Adapter	598
Forma klasowa wzorca Adapter	599
Problem modemu — adaptery i zasada LSP	599
Wzorzec projektowy Bridge	604
Konkluzja	607
Bibliografia	607
Rozdział 34. Wzorce projektowe Proxy i Gateway	
— zarządzanie cudzymi interfejsami API	609
Wzorzec projektowy Proxy	610
Implementacja wzorca Proxy	615
Podsumowanie	630
Bazy danych, oprogramowanie pośredniczące	
i inne gotowe interfejsy	631
Wzorzec projektowy Table Data Gateway	634
Testowanie konstrukcji TDG w pamięci	642
Test bram DB	643

Stosowanie pozostałych wzorców projektowych łącznie z bazami danych	646
Konkluzja	648
Bibliografia	648
Rozdział 35. Wzorzec projektowy Visitor	649
Wzorzec projektowy Visitor	650
Wzorzec projektowy Acyclic Visitor	654
Zastosowania wzorca Visitor	660
Wzorzec projektowy Decorator	668
Wzorzec projektowy Extension Object	674
Konkluzja	686
Bibliografia	686
Rozdział 36. Wzorzec projektowy State	687
Zagnieżdżone wyrażenia switch-case	688
Wewnętrzny zasięg zmiennej stanu	691
Testowanie akcji	692
Zalety i wady	692
Tabele przejść	693
Interpretacja tabeli przejść	694
Zalety i wady	695
Wzorzec projektowy State	696
Wzorzec State kontra wzorzec Strategy	699
Zalety i wady	699
Kompilator maszyny stanów (SMC)	700
Plik Turnstile.cs wygenerowany przez kompilator SMC i pozostałe pliki pomocnicze	703
Zastosowania skończonej maszyny stanów	709
Wysokopoziomowa polityka działania graficznych interfejsów użytkownika (GUI)	709
Sterowanie interakcją z interfejsem GUI	711
Przetwarzanie rozproszone	712
Konkluzja	713
Bibliografia	714

Rozdział 37. Studium przypadku systemu płacowego	
— baza danych	715
Budowa bazy danych	716
Słaby punkt dotychczasowego projektu	716
Dodawanie danych nowych pracowników	719
Transakcje	732
Odczytywanie danych o pracownikach	738
Co jeszcze zostało do zrobienia?	753
Rozdział 38. Interfejs użytkownika systemu płacowego	
— wzorzec Model View Presenter	755
Interfejs	758
Implementacja	759
Budowa okna	770
Okno główne systemu płacowego	778
Pierwsza odsłona	791
Konkluzja	792
Bibliografia	792
Dodatek A Satyra na dwa przedsiębiorstwa	793
Rufus Inc. — Project Kickoff	793
Rupert Industries — Project Alpha	793
Dodatek B Czym jest oprogramowanie?	811
Skorowidz	827

Praktyki programowania zwinnego

Kogut na wieży kościelnej, choć wykuty z żelaza, szybko zostałby strącony, gdyby choć na moment zapomniał o powinności ulegania najmniejszemu powiewom.

— Heinrich Heine

Wielu z nas przeżyło koszmar pracy nad projektem, dla którego nie istniał zbiór sprawdzonych praktyk, jakimi można by się kierować. Brak efektywnych praktyk prowadzi do nieprzewidywalności, wielokrotnych błędów i niepotrzebnie podejmowanych działań.

Klienci są niezadowoleni z niedotrzymywanych terminów, rosnących kosztów i kiepskiej jakości. Sami programiści są zniechęceni ciągłymi nadgodzinami i świadomością niskiej jakości budowanego oprogramowania.

Po doświadczeniu podobnej sytuacji stajemy się ostrożniejsi, aby podobne fiasko nigdy nie stało się ponownie naszym udziałem. Tego rodzaju obawy często okazują się dobrą motywacją do definiowania procesów determinujących kolejne działania (włącznie z ich wynikami i produktami pośrednimi). Ograniczenia i oczekiwania względem poszczególnych etapów tych procesów definiujemy na podstawie dotychczasowych doświadczeń — z reguły decydujemy się na rozwiązania, które zdawały egzamin w przeszłości. Każdy taki wybór wiąże się z przeświadczeniem, że odpowiednie rozwiązania okażą się skuteczne raz jeszcze.

Projekty nie są jednak na tyle proste, by zaledwie kilka ograniczeń i gotowych komponentów mogło nas uchronić przed błędami. Musimy się liczyć z dalszym występowaniem niedociągnięć, których diagnozowanie skłania nas do definiowania kolejnych ograniczeń i oczekiwanych produktów końcowych, jakie w założeniu mają nas uchronić przed podobnymi błędami w przyszłości. Po wielu realizowanych w ten sposób projektach może się okazać, że nasze metody działania są skomplikowane, niewygodne i w praktyce uniemożliwiają efektywną realizację projektów.

Skomplikowany i nieusprawniający pracy proces może prowadzić do wielu problemów, które za pomocą tych metod chcieliśmy wyeliminować. Skutki stosowania takich procesów mogą obejmować opóźnienia czasowe i przekroczenia zakładanych wydatków budżetowych. Rozmaite niejasności w ramach tych procesów mogą rozmywać odpowiedzialność zespołu i — tym samym — prowadzić do powstawania niedopracowanych produktów. Co ciekawe, opisywane zjawiska skłaniają wiele zespołów do przekonania, że źródłem problemów jest niedostateczna liczba procesów. W takim przypadku odpowiedzią na negatywne skutki nadmiernej liczby przesadnie rozrośniętych procesów jest pogłębianie tych zjawisk.

Nadmierne rozbudowywanie procesów było powszechnym zjawiskiem w wielu firmach budujących oprogramowanie koło 2000 roku. Mimo że jeszcze w 2000 roku wiele zespołów tworzyło oprogramowanie bez procesów, popularyzacja bardzo skomplikowanych procesów postępowała w błyskawicznym tempie (szczególnie w największych korporacjach).

Agile Alliance

Grupa ekspertów zaniepokojonych obserwowanymi zjawiskami (polegającymi między innymi na wpędzaniu się wielu korporacji w poważne kłopoty wskutek rozrastających się procesów) zorganizowała na początku 2001 roku spotkanie, na którym powstało zrzeszenie nazwane Agile Alliance. Celem tej grupy była popularyzacja wartości i reguł, które skłonią zespoły programistyczne do szybkiego i elastycznego wytwarzania oprogramowa-

nia. Przez kilka miesięcy grupie Agile Alliance udało się opracować najważniejsze założenia. Efektem tej pracy był dokument zatytułowany *The Manifesto of the Agile Alliance*:

Manifest zwinnego wytwarzania oprogramowania

Próbujemy odkrywać lepsze sposoby wytwarzania oprogramowania, realizując własne eksperymenty w tym obszarze i zachęcając do podobnych działań innych programistów. Wskutek tych eksperymentów udało nam się sformułować następujące wskazówki:

Programiści i ich harmonijna współpraca jest ważniejsza od procesów i narzędzi.

Działające oprogramowanie jest ważniejsze od wyczerpującej dokumentacji.

Faktyczna współpraca z klientem jest ważniejsza od negocjacji zasad kontraktu.

Reagowanie na zmiany jest ważniejsze od konsekwentnego realizowania planu.

Oznacza to, że chociaż rozwiązania wymienione po prawej stronie mają pewną wartość, z punktu widzenia skuteczności projektów dużo bardziej wartościowe są działania opisane z lewej strony.

Kent Beck	Mike Beedle	Arie van Bennekum	Alistair Cockburn
Ward Cunningham	Martin Fowler	James Grenning	Jim Highsmith
Andrew Hunt	Ron Jeffries	Jon Kern	Brian Marick
Robert C. Martin	Steve Mellor	Ken Schwaber	Jeff Sutherland
Dave Thomas			

Programiści i ich harmonijna współpraca jest ważniejsza od procesów i narzędzi

Ludzie zawsze są najważniejszym czynnikiem decydującym o sukcesie. Żaden, nawet najlepszy proces nie zapobiegnie porażce projektu, jeśli nie mamy do dyspozycji zespołu, któremu możemy zaufać. Co więcej, zły proces może spowodować, że nawet najlepszy zespół będzie pracował nieefektywnie. Okazuje się, że grupa doskonałych programistów może ponieść dotkliwą porażkę, jeśli nie stworzy prawdziwego zespołu.

Dobry członek zespołu wcale nie musi być genialnym programistą. Dobry pracownik może być przeciętnym programistą, ale musi posiadać zdolność współpracy z pozostałymi członkami swojego zespołu. Harmonijna współpraca z innymi pracownikami i umiejętność komunikacji jest ważniejsza od talentów czysto programistycznych. Prawdopodobieństwo odniesienia sukcesu przez grupę przeciętnych programistów, którzy dobrze ze sobą współpracują, jest większe niż w przypadku zespołu złożonego z samych geniuszy programowania niepotrafiących się porozumieć.

Dobrze dobrane narzędzia mogą mieć istotny wpływ na ostateczny efekt realizacji projektu. Kompilatory, interaktywne środowiska wytwarzania (IDE), systemy kontroli wersji kodu źródłowego itp. są kluczowymi narzędziami decydującymi o funkcjonowaniu

zespołu programistów. Z drugiej strony, nie należy przeceniać roli samych narzędzi. Nadmierna wiara w siłę narzędzi prowadzi do równie fatalnych skutków co ich brak.

Zaleca się stosowanie z początku stosunkowo prostych narzędzi. Nie należy zakładać, że bardziej rozbudowane i zaawansowane narzędzia będą lepsze od prostych, do czasu weryfikacji ich przydatności w praktyce. Zamiast kupować najlepsze i niewyobrażalnie drogie systemy kontroli wersji kodu źródłowego, warto poszukać darmowych narzędzi tego typu i korzystać z nich do czasu, aż wyczerpią się oferowane przez nie możliwości. Zanim kupimy najdroższy pakiet narzędzi CASE (od ang. *Computer-Aided Software Engineering*), powinniśmy skorzystać ze zwykłych tablic i kartek papieru — decyzję o zakupie bardziej zaawansowanych rozwiązań możemy podjąć dopiero wtedy, gdy tradycyjne metody okażą się niewystarczające. Przed podjęciem decyzji o zakupie niezwykle drogiego i zaawansowanego systemu zarządzania bazą danych powinniśmy sprawdzić, czy do naszych celów nie wystarczą zwykłe pliki. Nigdy nie powinniśmy zakładać, że większe i lepsze narzędzia muszą w większym stopniu odpowiadać naszym potrzebom. Wiele z nich bardziej utrudnia, niż ułatwia pracę.

Warto pamiętać, że budowa zespołu jest ważniejsza od budowy środowiska. Wiele zespołów i wielu menedżerów popełnia błąd polegający na budowie w pierwszej kolejności środowiska w nadziei, że wokół niego uda się następnie zebrać zgrany zespół. Dużo lepszym rozwiązaniem jest skoncentrowanie się na budowie zespołu i umożliwienie mu organizacji środowiska odpowiadającego jego potrzebom.

Działające oprogramowanie jest ważniejsze od wyczerpującej dokumentacji

Oprogramowanie bez dokumentacji jest prawdziwą katastrofą. Kod źródłowy nie jest jednak idealnym medium komunikowania przyczyn stosowania poszczególnych rozwiązań i struktury systemu. Lepszym sposobem jest uzasadnianie podejmowanych przez zespół programistów decyzji projektowych w formie zwykłych dokumentów.

Z drugiej strony, zbyt duża liczba dokumentów jest gorsza od zbyt skromnej dokumentacji. Wytwarzanie wielkich dokumentów opisujących oprogramowanie wymaga dużych nakładów czasowych, a w skrajnych przypadkach uniemożliwia synchronizację dokumentacji z kodem źródłowym. Dokumentacja niezgodna z faktycznym stanem kodu staje się wielkim, złożonym zbiorem kłamstw, które prowadzą tylko do nieporozumień.

Niezależnie od realizowanego projektu dobrym rozwiązaniem jest pisanie i utrzymywanie przez zespół programistów krótkiego dokumentu uzasadniającego podjęte decyzje projektowe i opisującego strukturę budowanego systemu. Taki dokument powinien być możliwie **krótki** i dość ogólny — nie powinien zajmować więcej niż dwadzieścia stron i powinien dotyczyć **najważniejszych** decyzji projektowych oraz opisywać strukturę systemu na najwyższym poziomie.

Skoro dysponujemy jedynie krótkim dokumentem uzasadniającym decyzje projektowe i strukturę budowanego systemu, jak będziemy przygotowywać do pracy nad tym systemem nowych członków zespołu? Taki trening nie powinien polegać na przeka-

zaniu dokumentów, tylko na żmudnej pracy z nowym programistą. Transfer wiedzy o systemie musi polegać na wielogodzinnej pomocy nowemu współpracownikowi. Tylko blisko współpracując z programistą, możemy z niego szybko uczynić pełnowartościowego członka naszego zespołu.

Najlepszymi mediami umożliwiającymi przekazanie informacji niezbędnych do pracy nowych członków zespołu jest kod źródłowy i sam zespół. Kod nigdy nie jest sprzeczny ze swoim faktycznym działaniem. Z drugiej strony, mimo że precyzyjne określenie funkcjonowania systemu na podstawie samego kodu źródłowego może być trudne, właśnie kod jest jedynym jednoznacznym źródłem informacji. Zespół programistów utrzymuje swoistą mapę drogową stale modyfikowanego systemu w głowach swoich członków. Oznacza to, że najszybszym i najbardziej efektywnym sposobem prezentacji założeń systemu osobom spoza zespołu jest przelanie tej mapy na papier.

Wiele zespołów wpadło w pułapkę pogoni za doskonałą dokumentacją kosztem właściwego oprogramowania. Takie podejście prowadzi do fatalnych skutków. Można tego błędu uniknąć, stosując następującą regułę:

Pierwsze prawo Martina dotyczące dokumentacji

Nie pracuj nad żadnymi dokumentami, chyba że w danym momencie bardzo ich potrzebujesz.

Faktyczna współpraca z klientem jest ważniejsza od negocjacji zasad kontraktu

Oprogramowanie nie może być zamawiane jak zwykły towar oferowany w sklepie. Opisanie potrzebnego oprogramowania i znalezienie kogoś, kto je dla nas opracuje w określonym terminie i za ustaloną cenę, jest po prostu niemożliwe. Wielokrotnie podejmowane próby traktowania projektów informatycznych w ten sposób zawsze kończyły się niepowodzeniem. Część tych niepowodzeń była dość spektakularna.

Kadra menedżerska często ulega pokusie przekazania zespołowi programistów swoich potrzeb z myślą o odbyciu kolejnego spotkania dopiero wtedy, gdy wrócą z gotowym systemem (w pełni zgodnym z oczekiwaniami zamawiających). Ten tryb współpracy prowadzi jednak albo do tworzenia oprogramowania fatalnej jakości, albo do zupełnego niepowodzenia projektów.

Warunkiem powodzenia projektu jest stała współpraca z klientem, najlepiej w formie regularnych, możliwie częstych spotkań. Zamiast opierać się wyłącznie na zapisach kontraktu, zespół programistów może ściśle współpracować z klientem, aby obie strony stale miały świadomość wzajemnych potrzeb i ograniczeń.

Kontrakt precyzujący wymagania, harmonogram i koszty przyszłego systemu z natury rzeczy musi zawierać poważne błędy. W większości przypadków zapisy takiego kontraktu stają się nieaktualne na długo przed zakończeniem realizacji projektu, a w skrajnych

przypadkach dezaktualizują się przed jego podpisaniem! Najlepsze kontrakty to takie, które przewidują ścisłą współpracę zespołu programistów z przedstawicielami klienta.

W 1994 roku miałem okazję negocjować kontrakt dla wielkiego, wieloletniego projektu (obejmującego pół miliona wierszy kodu), który zakończył się pełnym sukcesem. Członkowie zespołu programistów, do którego należałem, otrzymywali stosunkowo niewielkie uposażenia miesięczne i całkiem spore premie po dostarczeniu każdego większego bloku funkcjonalności. Co ciekawe, tego rodzaju bloki nie były szczegółowo opisane we wspomnianym kontrakcie. Umowa gwarantowała, że premie będą wypłacane dopiero wtedy, gdy dany blok przejdzie pozytywnie testy akceptacyjne klienta. Kontrakt nie określał też szczegółów przeprowadzania samych testów akceptacyjnych, których przebieg zależał wyłącznie od klienta zainteresowanego jak najlepszą jakością produktu końcowego.

W czasie realizacji tego projektu bardzo blisko współpracowaliśmy z klientem. Niemal w każdy piątek przekazywaliśmy mu jakąś część budowanego oprogramowania. Już w poniedziałek lub we wtorek kolejnego tygodnia otrzymywaliśmy listę zmian oczekiwanych przez klienta. Wspólnie nadawaliśmy tym modyfikacjom priorytety, po czym planowaliśmy ich wprowadzanie w ciągu kolejnych tygodni. Nasza współpraca z przedstawicielami klienta była na tyle bliska, że testy akceptacji nigdy nie stanowiły problemu. Doskonale wiedziliśmy, kiedy poszczególne bloki funkcjonalności spełniały oczekiwania klienta, ponieważ jego przedstawiciele stale obserwowali postępy prac.

Wymagania stawiane temu projektowi stale były modyfikowane. Bardzo często decydowaliśmy się na wprowadzanie bardzo istotnych zmian. Zdarzało się, że rezygnowaliśmy lub dodawaliśmy całe bloki funkcjonalności. Mimo to zarówno kontrakt, jak i sam projekt okazał się pełnym sukcesem. Kluczem do tego sukcesu była intensywna współpraca z klientem i zapisy kontraktu, które nie definiowały szczegółowego zakresu, harmonogramu ani kosztów, tylko regulowały zasady współpracy wykonawcy ze zleceniodawcą.

Reagowanie na zmiany jest ważniejsze od konsekwentnego realizowania planu

O sukcesie bądź porażce projektu polegającego na budowie oprogramowania decyduje zdolność częstego i szybkiego reagowania na zmiany. Pracując nad planami realizacji projektu, koniecznie musimy się upewnić, że tworzony harmonogram będzie na tyle elastyczny, aby można było w jego ramach wprowadzać zmiany (zarówno w wymiarze biznesowym, jak i technologicznym).

Projektowi polegającego na tworzeniu systemu informatycznego nie można szczegółowo zaplanować. Po pierwsze, musimy się liczyć ze zmianami otoczenia biznesowego, które będą miały wpływ na stawiane nam wymagania. Po drugie, kiedy nasz system wreszcie zacznie działać, możemy być niemal pewni, że przedstawiciele klienta złączą wspominać o zmianach dotychczasowych wymagań. I wreszcie, nawet jeśli mamy pełną wiedzę o wymaganiach i jesteśmy pewni, że nie będą się zmieniały, nie jesteśmy w stanie precyzyjnie oszacować czasu ich realizacji.

Mniej doświadczeni menedżerowie ulegają pokusie nanoszenia całego projektu na wielkie arkusze papieru i rozklejania ich na ścianach. Wydaje im się, że takie schematy dają im pełną kontrolę nad projektem. Mogą łatwo śledzić wybrane zadania i wykreślać je ze schematu zaraz po ich wykonaniu. Mogą też porównywać obserwowane daty realizacji zadań z datami planowanymi i właściwie reagować na wszelkie odstępstwa od harmonogramu.

Prawdziwym problemem jest jednak to, że struktura takiego schematu szybko się dezaktualizuje. Wraz ze wzrostem wiedzy zespołu programistów na temat budowanego systemu rośnie wiedza klienta o potrzebach samego zespołu, a część zadań reprezentowanych na wykresie okazuje się po prostu zbędna. W tym samym czasie mogą być odkrywane zupełnie inne zadania, które należy dodać do istniejącego schematu. Krótko mówiąc, **zmianie** ulegają nie tylko daty realizacji poszczególnych zadań, ale także same zadania.

Dużo lepszą strategią planowania jest tworzenie szczegółowych harmonogramów i wykazów zadań na najbliższy tydzień, ogólnych planów na kolejne trzy miesiące oraz bardzo ogólnych, wręcz szkicowych planów na dalsze okresy. Powinniśmy mieć precyzyjną wiedzę o zadaniach, nad którymi będziemy pracować w przyszłym tygodniu, mniej więcej znać wymagania, jakie będziemy realizować w ciągu kolejnych trzech miesięcy, oraz mieć jakieś wyobrażenie o możliwym kształcie naszego systemu po roku.

Stopniowo obniżany poziom szczegółowości formułowanych planów oznacza, że poświęcamy czas na szczegółowe szacowanie tylko tych zadań, którymi będziemy się zajmowali w najbliższej przyszłości. Modyfikowanie raz opracowanego, szczegółowego planu działań jest trudne, bo w jego tworzenie i zatwierdzenie był zaangażowany cały zespół. Ponieważ jednak taki plan dotyczy tylko najbliższego tygodnia, pozostałe szacunki pozostają elastyczne.

Podstawowe zasady

Na podstawie ogólnych reguł opisanych w poprzednim podrozdziale można sformułować następujący zbiór dwunastu szczegółowych zasad. Właśnie te reguły odróżniają praktyki programowania zwinnego od tradycyjnych, ciężkich procesów:

1. **Naszym najwyższym nakazem jest spełnienie oczekiwań klienta przez możliwie wczesne dostarczanie wartościowego oprogramowania.** W kwartalniku „MIT Sloan Management Review” opublikowano kiedyś analizę praktyk wytwarzania oprogramowania, które ułatwiają przedsiębiorstwom budowę produktów wysokiej jakości³. W przytoczonym artykule zidentyfikowano szereg różnych praktyk, które miały istotny wpływ na jakość ostatecznej wersji systemu. Opisano między innymi ścisłą korelację pomiędzy jakością końcowego produktu a wczesnym dostarczeniem częściowo funkcjonującego systemu. W artykule dowiedziono, że **im mniej**

---

³ *Product-Development Practices That Work: How Internet Companies Build Software*, „MIT Sloan Management Review”, zima 2001, nr 4226.

funkcjonalny będzie początkowo dostarczony fragment systemu, tym wyższa będzie jakość jego wersji końcowej. W tym samym artykule zwrócono też uwagę na związek pomiędzy jakością systemu końcowego a częstotliwością dostarczania klientowi coraz bardziej funkcjonalnych wersji pośrednich. **Im częściej przekazujemy klientowi gotowy fragment funkcjonalności, tym wyższa będzie jakość produktu końcowego.**

Zbiór praktyk programowania zwinnego nakazuje nam możliwie wczesne i częste dostarczanie fragmentów oprogramowania. Powinniśmy przekazać klientowi początkową wersję budowanego systemu już w ciągu kilku tygodni od rozpoczęcia prac nad projektem. Od momentu przekazania pierwszej, najskromniejszej wersji oprogramowania powinniśmy co kilka tygodni dostarczać klientowi coraz bardziej funkcjonalne warianty. Jeśli klient uzna, że zaoferowana funkcjonalność jest wystarczająca, może się zdecydować na wdrożenie pośredniej wersji produktu w środowisku docelowym. W przeciwnym razie klient dokonuje przeglądu istniejącej funkcjonalności i przekazuje wykonawcy wykaz oczekiwanych zmian.

- 2. Traktujmy zmiany wymagań ze zrozumieniem, nawet jeśli następują w późnych fazach wytwarzania.** Procesy zwinne muszą się zmieniać wraz ze zmieniającymi się uwarunkowaniami biznesowymi, w których funkcjonuje strona zamawiająca. Wszystko jest kwestią właściwego podejścia. Uczestnicy procesów zwinnych z reguły nie obawiają się zmian — uważają je wręcz za zjawisko pozytywne, które prowadzi do lepszego rozumienia przez zespół programistów oczekiwań klienta.

Zespół pracujący nad zwinnym projektem musi poświęcać wiele czasu na utrzymywanie właściwej elastyczności struktury swojego oprogramowania, ponieważ tylko takie podejście pozwala zminimalizować wpływ zmian wymagań na kształt budowanego systemu. W dalszej części tej książki omówimy reguły, wzorce projektowe i praktyki programowania obiektowego, które ułatwiają nam zachowywanie takiej elastyczności.

- 3. Działające oprogramowanie należy dostarczać klientowi możliwie często (w odstępach kilkutygodniowych lub kilkumiesięcznych).** Powinniśmy przekazywać stronie zamawiającej pierwszą wersję pracującego oprogramowania tak szybko, jak to tylko możliwe, i kontynuować ten proces na wszystkich etapach realizacji projektu. Nie wystarczy dostarczanie plików dokumentów ani nawet najbardziej rozbudowanych planów. Żaden dokument nie zastąpi rzeczywistej funkcjonalności przekazywanej klientowi. Naszym ostatecznym celem jest dostarczenie zamawiającemu oprogramowania, które w pełni będzie spełniało jego oczekiwania.
- 4. Ludzie biznesu powinni ściśle współpracować z programistami na wszystkich etapach projektu.** Warunkiem zwinności projektu jest częsta i intensywna współpraca klientów, programistów i ośrodków biznesowych zaangażowanych w jego

finansowanie. Projektu polegającego na tworzeniu oprogramowania nie można traktować jak broni „odpal i zapomnij”. Tego rodzaju projekty muszą być stale kierowane.

5. **Projekty należy planować wokół dobrze umotywowanych programistów. Należy im zorganizować niezbędne środowisko i wsparcie, a także obdarzyć ich potrzebnym zaufaniem.** To ludzie są najważniejszym czynnikiem decydującym o powodzeniu projektu. Inne czynniki (w tym proces, środowisko i sposób zarządzania) mają znaczenie drugorzędne i mogą być dowolnie dostosowywane do potrzeb ludzi zaangażowanych w realizację projektu.
6. **Najbardziej efektywną metodą przekazywania informacji do i w ramach zespołu programistów jest rozmowa w cztery oczy.** Projekty zwinne polegają w dużej mierze właśnie na rozmowach prowadzonych przez członków zespołu. Podstawowym trybem takiej komunikacji są bezpośrednie kontakty programistów. Ewentualne dokumenty są pisane i aktualizowane równoległe do takich rozmów (zgodnie z harmonogramem prac nad oprogramowaniem).
7. **Podstawowym miernikiem postępu prac nad projektem jest ilość i jakość działającego oprogramowania.** Miarą postępu projektu zwinnego jest ilość oprogramowania, która w danej chwili spełnia oczekiwania klienta. Szacowanie bieżącego stanu prac w żadnym razie nie powinno polegać na weryfikacji realizowanej fazy projektu, objętości wytworzonej dokumentacji czy ilości gotowego kodu infrastrukturalnego. O 30% postępie możemy mówić tylko wtedy, gdy 30% funkcjonalności działa i spotyka się z akceptacją klienta.
8. **Procesy zwinne ułatwiają utrzymywanie ciągłości wytwarzania. Sponsorzy, programiści i użytkownicy powinni mieć możliwość utrzymywania stałego tempa pracy przez cały czas realizacji projektu.** Projekt zwinny dużo bardziej przypomina maraton niż bieg sprinterski na 100 metrów. Zespół programistów nie powinien od razu próbować osiągnąć maksymalnej wydajności, której utrzymanie w dłuższym okresie byłoby niemożliwe. Lepszym rozwiązaniem jest utrzymywanie wysokiej, ale stałej szybkości pracy.

Narzucanie zbyt wysokiego tempa pracy prowadzi do wypalenia psychicznego, podejmowania decyzji o wyborze rozmaitych skrótów i ostatecznego fiaska. Zwinne zespoły potrafią same utrzymywać stałą wydajność — żaden członek takiego zespołu nie musi korzystać z zapasów jutrzejszej energii z myślą o dłuższej bądź szybszej pracy dzisiaj. Programiści wchodzący w skład zwinnych zespołów utrzymują stałe tempo prac, które umożliwia im realizację standardów najwyższej jakości przez cały okres trwania prac nad realizacją projektu.
9. **Pozytywny wpływ na zwinność projektu ma stała dbałość o doskonałość techniczną i właściwy projekt.** Wysoka jakość jest kluczem do dużej wydajności. Oznacza to, że właściwym sposobem zachowania zadowalającej szybkości jest utrzymywanie możliwie prostej i przemyślanej struktury oprogramowania. Wszyscy

członkowie zwinnego zespołu powinni się koncentrować na wytwarzaniu kodu źródłowego o najwyższej jakości, na jaką pozwalają ich umiejętności. Nie doprowadzają do sytuacji, w której muszą kogoś zapewniać, że zaległe zadania zrealizują w bliżej nieokreślonej przyszłości. Eliminują źródła potencjalnych opóźnień w zarodku.

10. **Kluczowym elementem pomyslnego zakończenia projektu jest prostota, czyli sztuka maksymalizacji ilości pracy, której nie wykonujemy.** Zwinne zespoły nie próbują na siłę budować wielkich i skomplikowanych systemów — zawsze starają się dochodzić do stawianych im celów najkrótszą drogą. Nie przywiązują zbyt dużej wagi do ewentualnych problemów dnia jutrzejszego ani nie próbują za wszelką cenę zmagać się z problemami bliższymi aktualnie realizowanym zadaniom. Ich celem jest osiągnięcie możliwie najwyższej jakości z jednoczesnym zapewnieniem elastyczności umożliwiającej łatwe modyfikowanie oprogramowania w odpowiedzi na przyszłe problemy.
11. **Źródłem najlepszych architektur, specyfikacji wymagań i projektów są zespoły, którym dano wolną rękę w zakresie organizacji.** Zwinny zespół programistów musi sam organizować swoją pracę. Odpowiedzialność za poszczególne zadania nie powinna być przydzielana wybranym członkom zespołu z zewnątrz, tylko komunikowana całemu zespołowi. Sam zespół powinien następnie decydować, jak te zadania najefektywniej zrealizować.

Członkowie zwinnego zespołu wspólnie pracują nad wszystkimi aspektami zleconego projektu. Każdy członek takiego zespołu może zgłaszać swoje propozycje dotyczące dowolnego aspektu realizowanego zlecenia. Za takie zadania, jak tworzenie architektury, definiowanie wymagań czy testy, nigdy nie odpowiadają poszczególni programiści. Odpowiedzialność za tak kluczowe czynności musi obejmować cały zespół, a każdy jego członek musi mieć możliwość wpływania na sposób ich realizacji.

12. **W stałych odstępach czasu zespół zaangażowany w tworzenie oprogramowania powinien analizować możliwości usprawnienia pracy i dostosowywać swoje dalsze działania do wniosków płynących z tej analizy.** Zwinny zespół stale udoskonala swoją organizację, reguły, konwencje, relacje itp. Członkowie takiego zespołu doskonale zdają sobie sprawę z tego, że środowisko, w którym pracują, stale się zmienia, i wiedzą, iż ich zwinność zależy w dużej mierze od zdolności dostosowywania się do tych modyfikacji.

Konkluzja

Celem zawodowym każdego programisty i każdego zespołu programistów jest generowanie możliwie jak najwyższej jakości kodu dla pracodawców i klientów. Mimo to nadal przerażający odsetek tego rodzaju projektów kończy się niepowodzeniem lub nie

przynosi korzyści właściwym organizacjom. Środowisko programistów wpadło w pułapkę nieustannego rozwijania procesów, które mimo dobrych intencji dodatkowo utrudniły realizację projektów. Reguły i praktyki zwinnego wytwarzania oprogramowania powstały właśnie po to, by ułatwić zespołom wychodzenie ze spirali rozbudowywania procesów i koncentrowanie się wyłącznie na technikach prowadzących do osiągnięcia właściwych celów.

Kiedy pisano tę książkę, istniało wiele zwinnych procesów i metodyk, spośród których mogliśmy wybierać: SCRUM⁴, Crystal⁵, FDD (od ang. *Feature-Driven Development*)⁶, ADP (od ang. *Adaptive Software Development*)⁷ oraz programowanie ekstremalne (ang. *eXtreme Programming — XP*)⁸. Z drugiej strony, zdecydowana większość skutecznych zespołów zwinnych zdołała wybrać takie kombinacje części spośród wymienionych procesów, które tworzą ich własne, autorskie formy zwinności, lekkości. Do najczęściej stosowanej kombinacji należy połączenie metodyk SCRUM i XP, w którym metodykę SCRUM wykorzystuje się do zarządzania wieloma zespołami stosującymi metodykę XP.

Bibliografia

- [Beck, 99] Kent Beck, *Extreme Programming Explained: Embrace Change*, Addison-Wesley, 1999.
- [Highsmith, 2000] James A., *Highsmith, Adaptive Software Development: A Collaborative Approach to Managing Complex Systems*, Dorset House, 2000.
- [Newkirk, 2001] James Newkirk i Robert C. Martin, *Extreme Programming in Practice*, Addison-Wesley, 2001.

---

⁴ Zob. www.controlchaos.com.

⁵ Zob. http://alistair.cockburn.us/index.php/Crystal_methodologies_main_foyer.

⁶ Peter Coad, Eric Lefebvre i Jeff De Luca, *Java Modeling in Color with UML: Enterprise Components and Process*, Prentice Hall, 1999.

⁷ [Highsmith, 2000].

⁸ [Beck, 99], [Newkirk, 2001].

Skorowidz

- .NET, 27, 376
- {abstract}, 320
- «C API», 319
- «create», 325
- «delegate», 325, 326
- «function», 319
- «interface», 318
- «local», 325
- «marker», 675
- «parameter», 325
- «persistence», 319
- «structure», 319
- «utility», 319

A

- A/I, 526
- Abort, 282
- abstract, 319
- Abstract Server, 596, 597
- AbstractDbGatewayTest, 643
- abstrakcja, 175, 184, 189
- abstrakcyjność, 552
- abstrakcyjny interfejs, 532
- abstrakcyjny serwer, 597
- activation, 245, 292
- Active Object, 373, 380
- ActiveObjectEngine, 380, 382
- Acyclic Dependencies Principle, 512
- Acyclic Visitor, 185, 654, 656
  - macierz rzadka, 660
- acykliczny graf skierowany, 514
- adaptacja obiektów, 262
- Adapter, 598, 603
  - forma klasowa, 599
  - forma obiektowa, 599
  - problem modemu, 599
  - zasada LSP, 599
- Adaptive Software Development, 47, 64
- AddItem, 610
- AddItemTransaction, 611
- AddSalariedTransaction, 451
- ADO.NET, 611, 632
- ADP, 47, 64, 511, 512
- afferent couplings, 521
- aggregation, 321
- Agile Alliance, 38
- agility, 149
- agregacja, 321
- akcje, 247
- aktor, 289
- aktualizacja stanu obiektu, 571
- aktywacja, 245, 292
- algorytm sita Eratostenesa, 87
- analiza obiektowa, 193
- analiza podziału na pakiety, 541
- analiza przypadków użycia, 433
- API, 81, 631
- aplikacje internetowe, 756
- Application Programming Interface, 81
- ApplicationRunner, 396, 398
- architektura
  - oprogramowanie, 81
  - wielowarstwowa, 756
  - WWW, 757
- argumenty komunikatów, 292
- ArrayList, 610
- asocjacje, 243, 313
  - klasy, 326
  - kwalifikatory, 327
  - stereotypy, 324
- ASP.NET, 761
- assemblies, 506
- Assembly, 662, 681
- associations, 243
- asynchronous messages, 303
- ATM, 230
- Automated Teller Machine, 230

B

BadPartExtension, 685
 bankomat, 231
 baza danych, 433, 631, 715, 716
   odczytywanie danych, 738
   technologia, 716
   transakcje, 729
   wzorce projektowe, 646
 behavior-driven development, 770
 biblioteki DLL, 506, 509, 542
 bill of materials, 660
 biznesowe decyzje, 66
 black box tests, 79
 błędna kompozycja, 323
 BOM, 660
 BOMReportTest, 665
 BomXmlTest, 676
 boskie klasy, 337
 bottom-up, 507
 boundary diagrams, 288
 bounded, 200
 brak liczności, 566
 brak usterek, 160
 brama do tabeli z danymi, 405
 Bridge, 604
 BubbleSorter, 392, 399
 budowa bazy danych, 716
 budowa zespołu, 40
 budowanie
   model oprogramowania, 250
   oprogramowanie, 149
 budżet, 68
 burn-down charts, 70

C

C#, 27
 C++, 28
 Ca, 521
 CASE, 40, 265, 820
 CCP, 510, 544, 669
 Ce, 521
 ciąg główny, 528
 ciągła integracja, 55
 ciągłość procesu projektowania, 149
 Circle, 181

class diagram, 243
 Classifications, 543, 544, 549, 556
 ClassificationTransactions, 553, 556
 Clear, 294
 Clock, 568
 ClockDriver, 570, 572, 573, 574
 ClockDriverTest, 571, 576, 578
 ClockObserver, 574, 576
 CLR, 412
 cohesion, 168
 CoinInLockedState, 691
 CoinInUnlockedState, 691
 collaboration diagram, 246
 COM, 631
 Command, 373, 381
   czasowy podział kodu, 379
   fizyczny podział kodu, 378
   transakcje, 377
   Undo, 379
 Common Closure Principle, 669
 Common Language Runtime, 412
 Common Reuse Principle, 509
 Composite, 326, 563, 564
   brak liczności, 566
   liczność, 566
   polecenia kompozytowe, 565
 CompositeCommand, 566
 composition, 322
 Computer-Aided Software Engineering, 40
 ConfigureForUnix, 650
 Console.In, 389
 Copy, 159
   KeyboardReader, 159
   modyfikacje, 161
   PrinterWriter, 159
   projekt zwinny, 163
   schemat struktury programu, 159
   zmieniające się wymagania, 161
 CORBA, 631
 cotygodniowe kompilacje, 512
 crossed wires, 339
 CRP, 509
 Crystal, 47, 64
 CSV, 675, 685
 CsvAssemblyExtension, 684
 CsvPartExtension, 683
 CsvPiecePartExtension, 683

cykl w grafie zależności pomiędzy
komponentami, 515
czasowy podział kodu, 379
czytelność kodu, 93

D

DAG, 514, 516
DAO, 634
Data Access Object, 172, 634
data tokens, 245
Data Transfer Object, 639
DatabaseFacade, 647
DatabaseWriterExtension, 646
data-driven approach, 185
Db, 404, 617
DBC, 198
DbOrderGateway, 635, 643
DbOrderGatewayTest, 645
DbProductGateway, 638, 643
DbProductGatewayTest, 643
Decorator, 326, 647, 668
decyzje
    biznesowe, 482
    projektowe, 482
DedicatedModem, 601, 605
DedUsers, 600
definiowanie
    kontrakty w formie testów
        jednostkowych, 199
    odpowiedzialność, 170
    warunki zakończenia projektu, 67
degradacja projektu, 158, 159
dekorator, 326, 647
DelayedTyper, 384
delegacja, 227, 387, 398
delegowanie obserwatora, 584
depend on abstractions, 215
Dependency Inversion Principle, 165, 344
Design By Contract, 198
diagram skończonych maszyn stanów, 274
diagramy
    Boocha, 820
    dynamiczne, 241
    fizyczne, 241
    graniczne, 288
    implementacji, 240

    konceptyjne, 239, 240
    niskopoziomowe, 298
    specyfikacji, 240
    statyczne, 241
    STD, 275
    Warner-Orr, 820
    współpracy, 246, 259
    wysokopoziomowe, 298
    zmiany stanów, 270
    związki encji, 267
diagramy klas, 243, 260, 282, 311, 315
    {abstract}, 320
    «utility», 319
    agregacja, 321
    asocjacje, 313
    groty strzałek, 314
    gwiazdka, 313
    klasy, 312
    klasy abstrakcyjne, 318, 319
    klasy asocjacji, 326
    klasy usługowe, 319
    klasy zagnieżdżone, 326
    kompozycja, 322
    kwalifikatory asocjacji, 327
    liczność, 323
    nieprawidłowe cykle agregacji, 322
    relacje dziedziczenia, 314
    stereotypy asocjacji, 324
    stereotypy klas, 318
    właściwości, 320
diagramy obiektów, 244, 277
    obiekty aktywne, 279, 282
diagramy sekwencji, 245, 291, 293
    aktywacje, 292
    argumenty komunikatów, 292
    komunikaty, 292
    komunikaty asynchroniczne, 302, 303
    komunikaty synchroniczne, 302
    komunikaty wymagające czasu
        na przesyłanie, 300
    linie życia, 292
    niszczenie obiektów, 293
    obiekty, 292
    obiekty aktywne, 308
    pętle, 295, 298
    scenariusze, 295
    strzałki ukośne, 300

- diagramy sekwencji
    - tokeny danych, 292
    - tworzenie obiektów, 293
    - warunki, 298
    - warunki wyścigu, 301
    - wątki, 307
    - wiele wątków, 307
    - wrażenia warunkowe, 300
    - wysyłanie komunikatów do interfejsów, 309
  - diagramy stanów, 246, 269
    - hierarchiczne wywoływanie akcji wejścia i wyjścia, 274
    - nadstan, 271
    - przejścia, 271
    - przejście zwrotne, 272
    - przykrywanie przejść wychodzących z nadstanów, 273
    - pseudostan końcowy, 274
    - pseudostan początkowy, 271, 274
    - skończona maszyna stanów, 274
    - stany, 270
    - superstan, 271, 272
    - zdarzenia specjalne, 271
  - diagramy UML, 56, 76, 154, 240
    - CASE, 265
    - dokumentacja, 266
    - dokumentacja wewnętrzna, 255
    - efektywne stosowanie, 251
    - ewolucja diagramów, 262
    - groty strzałek, 314
    - iteracyjne udoskonalanie, 257
    - kod źródłowy, 262
    - komunikacja z innymi programistami, 252
    - mapy drogowe, 253
    - nadużywanie, 249
    - rysowanie, 264, 265
    - tworzenie, 264
    - weryfikacja struktury, 259
    - wyobrażenie o kodzie, 261
    - zachowania, 257
  - dial tone, 301
  - DialModem, 605
  - DialModemController, 605
  - DigitalClock, 570, 589
  - DIP, 165, 215, 344, 388, 401, 516, 540, 591
  - Directed Acyclic Graph, 514
  - DLL, 506, 509
  - dodanie elementu do modelu relacyjnego, 611
  - dokumentacja, 40, 266, 813, 821
    - wewnętrzna, 255
    - wymagania, 80
    - zewnętrzna, 821
  - doskonałość techniczna, 45
  - dostatecznie głęboka analiza, 607
  - dostosowanie do interfejsu, 598
  - DoubleBubbleSorter, 395
  - DTO, 639
  - dual dispatch, 650
  - dynamic diagrams, 241
  - dynamiczna kontrola typów, 536
  - działające oprogramowanie, 40, 44
  - dziedziczenie, 205, 241, 314, 387, 412
  - dzielenie opowieści użytkownika, 65
- ## E
- efferent couplings, 521
  - EJB, 631
  - ekspres do kawy Mark IV Special, 330
    - boskie klasy, 337
    - brakujące metody, 334
    - CoffeeMaker, 358
    - CoffeeMakerAPI, 344
    - ContainmentVessel, 355
    - HotWaterSource, 347, 353
    - implementacja modelu abstrakcyjnego, 343
    - implementacja projektu obiektowego, 366
    - interfejs użytkownika, 339
    - IsReady, 346
    - klasy ulotne, 335
    - komponenty, 359
    - M4ContainmentVessel, 348, 356
    - M4HotWaterSource, 354
    - M4UserInterface, 344, 352
    - M4UserInterface.CheckButton, 348
    - nieprzemysłana abstrakcja, 336
    - niewłaściwe rozwiązanie, 333
    - Pollable, 349, 358
    - przypadek użycia — niegotowe naczynie na kawę, 341
    - przypadek użycia — użytkownik naciska przycisk Brew, 344

przypadek użycia — użytkownik naciska
   przycisk uruchamiający parzenie, 339
 przypadek użycia — zakończony proces
   parzenia kawy, 341
 przypadek użycia — zużycie całej kawy, 342
 rozwiązanie, 337
 skrzyżowane przewody, 339
 specyfikacja, 330
 Start, 347
 TestCoffeeMaker, 360
 urządzenia, 331
 UserInterface, 339, 351
 źródła projektu, 359
 eliminacja
   cykl zależności, 513
   powiązania, 78
   zależności, 171
 EmployeeFactory, 537
 Entity-Relationship, 267
 ER, 267
 ErnieModem, 652, 657
 ErnieModemVisitor, 656
 EventHandler, 407
 ewolucja
   diagramy, 262
   kod w kierunku wzorca, 568
 ExplodedCostVisitor, 663
 Extension Object, 646, 674, 675
 eXtreme Programming, 47

F

fabryka, 532
   inicjalizacja, 558
   wymienna, 537
 Facade, 172, 403, 404
   baza danych, 647
   stosowanie, 404
 Factory, 531, 782
   efekt zastosowania, 533
   fabryki wymienne, 537
   kontrola typów, 536
   podrabianie, 539
   problem zależności, 534
   stosowanie, 540
   testowanie, 538

fasada, 172, 404, 647
 FDD, 47, 64
 Feature-Driven Development, 47, 64
 Finite State Machines, 269
 FitNesse, 81
 fizyczny podział kodu, 378
 fragility, 150
 FSM, 269, 270, 417, 688
 FSMError, 707
 Furnace, 219

G

garbage collector, 294
 generalizacja, 314
 GeneratePrimes, 86
 generator raportów, 661
 generowanie
   kod XML, 675
   liczby pierwsze, 84
   raporty, 660
 GetExtension, 675
 głęboka kopia, 324
 gra planistyczna, 57
 gra w kręgle, 100
   diagram UML tablicy wyników, 102
   reguły, 147
 graf skierowany, 513
 graf zależności pomiędzy komponentami, 511
 graficzny interfejs użytkownika, 55, 67, 177
 GraphicalApplication, 169
 groty strzałek, 314
 guards, 245
 GUI, 55, 67, 169, 177, 709

H

harmonijna współpraca, 39
 HAS-A, 314
 Hashtable, 637
 HayesModem, 652, 657, 671
 HayesModemVisitor, 657
 hermetyzacja, 549
 heurystyki, 208, 329
 historie użytkownika, 51

I

IDE, 39
 idealna konfiguracja komponentów, 523
 identyfikacja abstrakcji, 443
 if-else, 179
 imitowanie, 538
 immobility, 150
 implementacja

- model abstrakcyjny, 343
- projekt obiektowy, 366

 index card, 51
 inicjalizacja fabryk, 558
 initial pseudostate, 271
 InitializeArrayOfBooleans, 93
 InitializeArrayOfIntegers, 89, 93
 InitializeSieve, 89
 InMemoryOrderGateway, 637
 InMemoryPayrollDatabase, 719
 InMemoryProductGateway, 639
 instability, 521
 Instance, 410
 IntBubbleSorter, 395
 intentional programming, 75
 interaktywne środowiska wytwarzania, 39
 interface pollution, 225
 Interface Segregation Principle, 223
 interfejs użytkownika, 755, 757, 758

- bankomat, 230

 interfejsy, 404

- API, 81, 631
- klasy, 227
- obiekty, 227
- WWW, 756
- znaczący, 675

 interpretacja tabeli przejść, 694
 IntSortHandler, 400
 inversion, 212
 IS-A, 193, 197, 314
 ISP, 223, 592
 Item, 610
 iteracje, 66, 69
 iteracyjne udoskonalanie, 257
 izolacja

- klasy, 261
- między akcjami a logiką skończonej maszyny stanów, 699
- testy, 76

J

Java, 27
 jawne zamykanie oprogramowania dla zmian, 184
 jeden-do-wielu, 313, 409, 566
 jednostka binarna, 506
 jedność, 168
 JEST, 314
 język

- naturalny, 240
- PDL, 820
- UML, 154, 239

 just-in-time requirements, 286

K

KeyboardReader, 159
 kierunek kompilacji, 518
 kierunek stabilności, 519
 klasy, 312

- abstrakcyjne, 318, 319, 525
- boskie, 337
- dziedziczenie, 314
- stereotypy, 318
- ulotne, 335
- usługowe, 319
- zagnieżdżone, 326

 klasy asocjacji, 313, 326
 kod XML, 675
 kod źródłowy, 25, 40, 262, 811
 kodowanie, 251
 kompilator maszyny stanów, 276, 700
 kompletny wykaz elementów funkcjonalności systemu, 64
 komponenty, 505, 506, 542

- błędne zależności, 524
- cykl w grafie zależności, 515
- eliminacja cykli zależności, 513
- graf skierowany, 514
- hermetyzacja, 549
- idealna konfiguracja, 523
- kierunek stabilności, 519
- miary stabilności, 520
- mierzenie abstrakcji, 526
- nieodpowiedzialne, 545
- niezależne, 522
- odległość od ciągu głównego, 528

- odpowiedzialne, 522
- problem spójności, 511
- przerywanie cykli, 516
- stabilność, 511, 519
- stabilność pozycyjna, 520
- strefa wykluczenia, 527
- struktura zależności, 521
- wiązanie, 549
- wskaźnik A, 526
- wskaźnik D, 529
- wysokopoziomowy układ, 524
- zasada acyklicznych zależności, 511
- zasada równoważności wielokrotnego użycia i wydawania, 507
- zasada stabilnych abstrakcji, 525
- zasada stabilnych zależności, 519
- zasada zbiorowego wielokrotnego stosowania, 509
- zasada zbiorowego zamykania, 510
- zasady spójności, 507
- zbyt abstrakcyjne, 528
- zbyt niestabilne, 528
- ziarnistość, 507
- zmienna stabilność, 522
- kompozycja, 322
- kompozyt, 326, 563
- komunikacja z innymi programistami, 252
- komunikaty, 292
  - aktywacja urzędnika, 301
  - argumenty, 292
  - asynchroniczne, 302, 303
  - czas przesyłania, 300
  - rejestrwanie, 309
  - synchroniczne, 302
  - wysyłanie do interfejsów, 309
- konceptyjny diagram UML, 240
- konserwacja aplikacji obiektowych, 236
- konstrukcja, 245
- kontrakty, 199
- kontrola typów, 536
- kontrolki, 776
- koszty pozostałych zadań, 70
- koszyk z zakupami, 610
- krawędzie skierowane, 513
- kształt kodu źródłowego, 261
- kwalifikatory asocjacji, 327

L

- lampa biurkowa, 596
- leniwe konstruowanie, 412
- liczby pierwsze, 84
- liczność, 323, 566
- lifelines, 292
- Light, 598
- linie życia, 292
- links, 245, 246
- Liskov Substitution Principle, 189
- Liskov, Barbara, 190
- lista plac, 367
  - AddEmp, 434
  - AddEmployeePresenter, 764
  - AddEmployeePresenterTest, 761
  - AddEmployeeTransaction, 451, 455, 759
  - AddEmployeeView, 769
  - AddEmployeeWindow, 773
  - AddEmployeeWindowTest, 770
  - AddSalariedEmployee, 456
  - AddServiceCharge, 464
  - Affiliation, 446
  - AllInfoIsCollected, 768
  - analiza podziału na pakiety, 541
  - analiza przypadków użycia, 433
  - baza danych, 433, 499, 715
  - baza danych systemu placowego, 452
  - błędny format transakcji, 439
  - ChangeAffiliationTransaction, 476, 478
  - ChangeClassificationTransaction, 471, 473
  - ChangeDirectTransaction, 475
  - ChangeEmployeeTransaction, 467, 470
  - ChangeHoldTransaction, 475
  - ChangeHourlyTransaction, 474
  - ChangeMailTransaction, 475
  - ChangeMemberTransaction, 476, 477, 479
  - ChangeMethodTransaction, 475
  - ChangeNameTransaction, 466, 468, 470
  - ChangeSalariedTransaction, 472
  - ChangeUnaffiliatedTransaction, 476, 479
  - ChangeUnionMember, 477
  - ChgEmp, 439
  - Classifications, 544, 556
  - ClassificationTransactions, 553, 556
  - DateUtil, 496
  - decyzje biznesowe, 482

lista płac

- decyzje projektowe, 482
- DelEmp, 436
- DeleteEmployee, 457
- DeleteEmployeeTransaction, 458
- diagram klas systemu płacowego, 440
- diagram komponentów, 543, 548
- dodawanie danych pracownika, 369, 434, 450
- dodawanie nowych pracowników, 719
- Dzień wypłat nie przypada dzisiaj, 481
- Dzień wypłat przypada dzisiaj, 482
- Employee, 496
- Employee.Payday, 485
- EnablingAddEmployeeButton, 777
- Execute, 484, 492
- fabryka obiektów, 556
- fabryka obiektów transakcji, 557
- formularz transakcji Dodaj pracownika, 758
- formy wypłat, 446
- GUITransactionSource, 499
- harmonogram wypłat, 444
- hermetyzacja, 549
- HourlyClassification, 489, 492
- identyfikacja abstrakcji, 443
- implementacja, 449
- implementacja interfejsu użytkownika, 759
- inicjalizacja fabryk, 558
- InMemoryPayrollDatabase, 719
- interfejs użytkownika, 755, 758
- karty czasu pracy, 458
- kontrolki, 776
- księgowanie wypłat, 482
- LoadEmployeeOperation, 740, 741, 742, 743, 744, 746, 751
- LoadEmployeeOperationTest, 739
- LoadEmployeeOperationTest.Load
  - ↳EmployeeData, 741
- LoadEmployeeOperationTest.Loading
  - ↳HoldMethod, 744
- LoadEmployeeOperationTest.Loading
  - ↳Schedules, 742, 743
- LoadPaymentMethodOperation, 745, 747, 748, 751
- LoadPaymentMethodOperationTest, 745, 746, 750

- LoadPaymentMethodOperationTest.Load
  - ↳MailMethodCommand, 748
- mechanizm naliczania składek na związki zawodowe, 490
- mierniki, 551, 553
- MockAddEmployeeView, 769
- MockPayrollView, 783
- MockViewLoader, 784
- model dynamiczny abstrakcji
  - harmonogramów wypłat, 445
- model dynamiczny programu głównego, 498
- model dynamiczny scenariusza Dzień wypłat nie przypada dzisiaj, 481
- model dynamiczny scenariusza Dzień wypłat przypada dzisiaj, 482
- model dynamiczny scenariusza Przekazywanie wynagrodzenia, 482
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeAddressTransaction, 469
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeAffiliationTransaction, 476
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeClassificationTransaction, 471
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeCommissionedTransaction, 472
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeDirectTransaction, 475
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeEmployeeTransaction, 468
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeHoldTransaction, 475
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeHourlyTransaction, 471
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeMailTransaction, 475
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeMemberTransaction, 476
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeMethodTransaction, 475
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeNameTransaction, 469
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeSalariedTransaction, 472
- model dynamiczny transakcji
  - ChangeUnaffiliatedTransaction, 476

- model dynamiczny transakcji
  - DeleteEmployee, 457
- model dynamiczny transakcji dodawania danych pracownika, 454
- model dynamiczny transakcji
  - PaydayTransaction, 481
- model dynamiczny transakcji
  - SalesReceiptTransaction, 463
- model dynamiczny transakcji
  - ServiceChargeTransaction, 464
- model statyczny abstrakcji
  - harmonogramów wypłat, 445
- model statyczny programu głównego, 498
- model statyczny transakcji
  - ChangeEmployeeTransaction, 467
- model statyczny transakcji
  - PaydayTransaction, 481
- model statyczny transakcji
  - SalesReceiptTransaction, 462
- model statyczny transakcji
  - ServiceChargeTransaction, 463
- Model View Presenter, 760
- MonthlySchedule, 485
- NoAffiliation, 465
- odczytywanie danych o pracownikach, 738
- okna, 770
- okno główne, 778
- okresy rozliczeniowe, 490
- Payday, 441
- PaydayTransaction, 481
- PaydayTransaction.Execute, 484, 492
- PaymentClassification, 442
- PaymentClassification.IsInPayPeriod, 493
- PayrollApplication, 498, 499
- PayrollDatabase, 452, 453, 716, 717, 719
- PayrollDomain, 544
- PayrollMain, 791
- PayrollPresenter, 780
- PayrollPresenterTest, 779
- PayrollTest.HourlyUnionMemberServiceCharge, 494
- PayrollView, 783
- PayrollWindow, 787
- PayrollWindowTest, 786
- PaySingleHourlyEmployee, 487
- PaySingleHourlyEmployeeOnWrongDate, 488
- PaySingleHourlyEmployeeTwoTimeCards, 488
- PaySingleSalariedEmployee, 483
- PaySingleSalariedEmployeeOnWrong
  - ↳Date, 483
- podstawowy model, 441
- połączenie z bazą danych, 722
- PresenterValuesAreSet, 777
- program główny, 498
- projekt warstwy widoku systemu placowego, 778
- przebudowa granic spójności, 558
- Przekazywanie wynagrodzenia, 482
- przynależność związkowa, 446
- przypadki użycia, 431
- raporty o sprzedaży, 458
- RemoteTransactionSource, 499
- SalariedClassification, 440
- SalariedUnionMemberDues, 491
- SalesReceipt, 437
- SalesReceiptTransaction, 462
- SaveEmployeeOperation, 737
- ScheduleCode, 724
- schemat bazy danych, 717
- ServiceCharge, 438
- ServiceChargesSpanningMultiplePay
  - ↳Periods, 495
- ServiceChargeTransaction, 463, 465
- składki na związki zawodowe, 458
- specyfikacja systemu, 368
- SqlPayrollDatabase, 721, 724, 726, 727, 728, 729, 731, 733, 737
- SqlPayrollDatabase.AddEmployee, 738
- SqlPayrollDatabaseTest, 720, 721, 722, 725, 726, 727, 731, 732, 736, 738
- SqlPayrollDatabaseTest.ScheduleGets
  - ↳Saved, 723
- struktura komponentów, 542
- struktura pakietów, 559
- Template Method, 454, 455
- TestChangeHourlyTransaction, 472
- TestChangeNameTransaction, 469
- TestPaySingleHourlyEmployeeNoTime
  - ↳Cards, 486
- TestPaySingleHourlyEmployeeWithTime
  - ↳CardsSpanningTwoPayPeriods, 489

lista płac

TimeCard, 436, 459
 TimeCardTransaction, 459, 461
 Transaction, 450, 718
 TransactionContainer, 790
 TransactionContainerTest, 789
 TransactionImplementation, 557
 transakcje, 450, 729, 732
 UnionAffiliation, 477, 492
 UnionAffiliation.CalculateDeductions, 493
 uproszczona specyfikacja systemu, 368, 432
 usunięcie danych pracownika, 370, 436, 456
 ViewLoader, 782, 783
 wartości mierników, 555
 WeeklySchedule, 490
 wiązanie komponentów, 549
 wielokrotne wykorzystanie kodu, 546
 WindowViewLoader, 785
 WindowViewLoaderTest, 784
 wygenerowanie listy płac na dany dzień,
 372, 441
 wynagradzanie pracowników, 480
 wynagradzanie pracowników
 etatowych, 483
 wynagradzanie pracowników
 zatrudnionych w systemie
 godzinowym, 486
 wynagrodzenia wypłacane
 pracownikom, 444
 wysłanie informacji o opłacie na rzecz
 związku zawodowego, 371, 438
 wysłanie karty czasu pracy, 370, 436
 wysłanie raportu o sprzedaży, 370, 437
 wyznaczanie wysokości wynagrodzenia
 pracownika, 442
 zarządzanie zmianami, 547
 zasada otwarty-zamknięty, 441
 zasada pojedynczej odpowiedzialności, 434
 zasada zbiorowego zamykania, 544
 zmiana danych pracowników, 466
 zmiana formy wynagradzania
 pracownika, 471
 zmiana szczegółowych danych
 pracownika, 371, 439
 Logger, 309
 login, 710
 LoudDialModem, 670, 671, 674
 LSP, 189, 190, 224, 591

Ł

łącza, 245, 246

M

MA, 314
 macierz rzadka, 660
 main sequence, 528
 Manifest zwinnego wytwarzania
 oprogramowania, 39
 mapy drogowe, 253
 marker interface, 675
 maszyna stanów, 247, 270, 687
 mechanizm
 odzyskiwanie pamięci, 294
 rejestrowanie komunikatów, 309
 utrwalanie, 172
 weryfikacja typów w czasie
 wykonywania, 190
 wielodziedziczenie, 582
 Mediator, 403, 405
 metafora, 59
 metaphore, 59
 metody abstrakcyjne, 318
 metodyka spirali, 820
 metodyki zwinne, 64
 miary stabilności, 520
 middleware, 55
 mierniki, 551
 postęp prac nad projektem, 45
 zarządzanie zależnościami, 507
 mierzenie abstrakcji, 526
 migawka, 278
 Mock Object, 77
 mocking, 538
 MockTimeSink, 573, 576, 577, 586
 MockTimeSource, 575, 579, 583, 586, 588
 model, 249
 model obiektów koszyka z zakupami, 610
 model oprogramowania, 250
 model specyfikacji, 241
 Model View Presenter, 755, 760
 model wpychania, 585
 model wyciągania, 590
 modelowanie
 oprogramowanie, 249
 zachowania, 257

modem, 599
 Modem, 651, 670
 ModemConnectionController, 605
 ModemDecorator, 673
 ModemDecoratorTest, 672
 ModemImplementation, 171
 ModemVisitor, 656
 ModemVisitorTest, 653, 659
 moduły
     niskopoziomowe, 212
     wysokopoziomowe, 212
 modyfikacje programu, 161
 Monostate, 409, 415, 417
     dziedziczność, 417
     efektywność, 417
     ograniczony zasięg, 417
     polimorfizm, 417
     przejrzystość, 417
     wady, 417
     zajmowane miejsce, 417
     zalety, 417
 most, 605
 motywacja programistów, 45

N

nadmierna złożoność, 150, 156
 nadstan, 271
 nadużywanie diagramów UML, 249
 name-only dependency, 534
 narzędzia
     CASE, 265
     projektowanie obiektowe, 206
 narzucanie strategii, 405
 następny poranek, 518
 naturalna struktura, 181
 needless complexity, 150
 needless repetition, 150
 negocjacje zasad kontraktu, 41
 NHibernate, 635
 niedostosowanie do rzeczywistości, 150, 156
 nieelastyczność, 150, 156
 niepotrzebne powtórzenia, 150, 157
 nieprawidłowe cykle agregacji, 322
 nieprzejrzystość, 150, 157
 niestabilność, 521, 552
 niszczenie obiektów, 293

notacja
     Boocha, 320
     projekt oprogramowania, 820
 null, 426
 Null Object, 425, 426
 NUnit, 776
 NUnitForms, 776

O

obiekt dostępu do danych, 172
 obiekt rozszerzenia, 646
 obiekt zastępczy, 77
 obiektowy język programowania, 175
 obiekty, 292
     aktywne, 279, 282, 308
     niszczenie, 293
     tworzenie, 293
 obiekty transferu danych, 639
 object diagram, 244
 Object-Oriented Design, 54
 Object-Oriented Programming Language, 175
 ObservableClock, 582
 Observer, 567, 589
     delegowanie, 584
     model wyciągania, 590
     modele, 590
     zasada otwarty-zamknięty, 591
 obszar odpowiedzialności, 169
 OCP, 164, 174, 441, 443, 444, 510, 591
 oczekiwania klienta, 43
 oddzielanie
     reguły biznesowe od szczegółowej
     implementacji, 631
     wzajemnie powiązane
     odpowiedzialności, 171
 odległość od ciągu głównego, 552
 odwracanie relacji własności, 213
 odwracanie zależności, 165, 211
     zależności łączące aplikację z warstwą
     izolującą, 633
 odzyskiwanie pamięci, 294
 off-hook message, 301
 ogólność, 552
 ograniczanie liczby obiektów wybranych
     klas, 415
 okablowanie, 376

okno, 770
 OOD, 54, 206
 OOPL, 175
 opacity, 150
 open workspace, 56
 Open/Closed Principle, 164, 174
 opowieści użytkownika, 50, 65
   dzielenie, 65
   scalanie, 65
 oprogramowanie, 40, 811
   pośredniczące, 55, 631
   wolne od wzajemnych związków, 74
 ORB, 58
 OrderData, 623
 OrderGateway, 634, 635
 OrderProxy, 626
 organizacja wysokopoziomowa, 505
 otwarta przestrzeń pracy, 56
 otwarte-zamknięte, 164, 174

P

pakiety, 505, 506
 pakowanie systemu płacowego, 503
 Part, 661, 679
 PartCountVisitor, 664
 PartExtension, 680
 PartVisitor, 663
 PassInLockedState, 691
 PassInUnlockedState, 691
 Payroll, 538
 PayrollApplication, 542
 PayrollDatabase, 716, 719
 PayrollDomain, 544
 PDL, 820
 pętle, 295, 298
   wyrażenia warunkowe, 300
 physical diagrams, 241
 PiecePart, 662, 680
 Pierwsze prawo Martina dotyczące
   dokumentacji, 41
 pisanie
   przypadki użycia, 286
   testy, 76
 plan iteracji, 51
 plan wydania, 52
 planning game, 57

planowanie, 63
   iteracje, 66
   modyfikacje, 161
   wydania, 66
   zadania, 67
 podrabianie, 538
   fabryka, 539
 podwójny przydział, 650, 654
 podział na pakiety, 541
 podział na warstwy, 212
 pojedyncza odpowiedzialność, 167
 polecenia kompozytowe, 565
 polecenie, 373, 374
 polimorfizm, 177, 189, 417
 polityka wysokiego poziomu, 217
 połączenie z bazą danych, 722
 połowa opowieści użytkownika, 68
 positional stability, 520
 postrzeganie kodu jako projektu
   oprogramowania, 813
 pośrednik, 172, 326, 610
 praktyki programowania ekstremalnego, 50
 prawidłowość modelu, 197
 primary course, 286
 PrimeGenerator, 87
 PrinterWriter, 159
 priorytety operatorów, 111
 problemy
   modem, 599
   spójność komponentów, 511
   zależności, 534
 proces
   wytwarzanie oprogramowania, 816
   zwinny, 45
 ProductGateway, 638
 ProductProxy, 619, 621, 622
 program, 334
 programiści, 39
 programming by coincidence, 115
 programowanie
   intencjonalne, 75
   obiektowe, 812
   przez przypadkową zbieżność, 115
   w parach, 53
   zwinne, 37, 99, 165

- programowanie ekstremalne, 25, 47, 49
    - ciągła integracja, 55
    - gra planistyczna, 57
    - krótkie cykle, 51
    - metafora, 59
    - moduły, 54
    - opowieści użytkownika, 50
    - otwarta przestrzeń pracy, 56
    - plan iteracji, 51
    - plan wydania, 52
    - praktyczne rozwiązania, 58
    - programowanie w parach, 53
    - prosty projekt, 57
    - refaktoryzacja, 54, 59
    - równe tempo, 56
    - system, 60
    - tempo, 56
    - testy akceptacyjne, 52
    - wspólna własność, 54
    - wytwarzanie sterowane testami, 54
    - zadania, 52
    - zasady, 58
    - zespół, 50
  - projektowanie, 24, 134
    - obiektywne, 54, 812
    - oprogramowanie, 814
    - przez kontrakt, 198
    - wstępujące, 518
    - zstępujące, 518
    - zwinne, 149, 153
  - projekty, 38, 814
    - początkowe, 159
    - poprzedzone testami, 75, 486
    - XP, 50
  - Proxy, 172, 326, 610, 614
    - implementacja wzorca, 615
    - model dynamiczny, 615
    - model statyczny, 614
  - przebieg główny, 286
  - przebiegi alternatywne, 287
  - przebudowa granic spójności, 558
  - przejścia, 271
    - między stanami, 247
    - zwrotne, 272
  - przekazywanie informacji, 45
  - przenośność między platformami, 412
  - zapełnienie sterty, 200
  - przerywanie cykli zależności łączących komponenty, 516
  - przetwarzanie rozproszone, 712
  - przewidywanie zmian, 181
  - przyczyna zmiany, 170
  - przygotowywanie punktów zaczepienia, 182
  - przypadki testowe, 111
  - przypadki użycia, 285
    - pisanie, 286
    - przebieg główny, 286
    - przebiegi alternatywne, 287
    - relacje, 289
    - widoczne zdarzenia, 286
    - zdarzenia, 286
  - pseudostany
    - końcowy, 274
    - początkowy, 271, 274
  - pull model, 590
  - push model, 585
  - PutUncrossedIntegersIntoResult, 92
- ## Q
- QuickBubbleSorter, 401
  - QuickEntryMediator, 405, 407
- ## R
- race condition, 301
  - RDBMS, 500
  - reagowanie na zmiany, 42
  - realizacja, 315
  - realizacja planu, 42
  - realizes relationship, 315
  - refactoring, 54, 59
  - refaktoryzacja, 54, 59, 83, 87
    - ReSharper, 87
  - reguły gry w kręgle, 147
  - rejestrwanie komunikatów, 309
  - relacje
    - dziedziczenie, 314
    - IS-A, 193, 197, 209
    - jeden-do-jednego, 566
    - kompozycja, 322
    - realizacja, 315
  - relacyjny model danych koszyka, 611
  - relacyjny system zarządzania bazą danych, 500

relational cohesion, 551
 release plan, 52
 REP, 507, 508, 546
 ReSharper, 87
 Reuse/ Release Equivalence Principle, 508
 rigidity, 150
 rozbudowany projekt, 251
 RTC, 384
 Run-To-Completion, 384
 rysowanie diagramów, 264, 265

S

SalesReceipt, 550
 SalesReceiptTransaction, 550
 SAP, 525
 satyra na dwa przedsiębiorstwa, 793
 skalanie opowieści użytkownika, 65
 scenariusze, 295
 SCRUM, 47, 64
 SDP, 519, 522, 523
 segregacja interfejsów, 223
 Self-Shunt, 538
 Sensor, 565
 separacja

- przez delegację, 227
- przez wielokrotne dziedziczenie, 229

 sequence diagram, 245
 Set, 201
 Shape, 177
 ShapeFactory, 533, 534
 silna analiza, 793
 Single-Responsibility Principle, 168
 Singleton, 409, 410

- efektywność, 413
- implementacja wzorca, 412
- leniwe konstruowanie, 412
- możliwość stosowania dla dowolnej klasy, 412
- niedziedziczność, 413
- nieprzejrzystość, 413
- niezdefiniowany proces destrukcji, 412
- przypadki testowe, 411
- tworzenie przez dziedziczenie, 412
- wady, 412
- zalety, 412

 sito Eratostenesa, 87
 skończona maszyna stanów, 269, 417, 687

- interpretacja tabeli przejść, 694
- izolacja między akcjami a logiką, 699
- przejścia między stanami, 693
- State, 696
- tabela przejść, 693
- testowanie akcji, 692
- wewnętrzny zasięg zmiennej stanu, 691
- zagnieżdżone wyrażenia switch-case, 688
- zastosowanie, 709

 skrzyżowane przewody, 339
 Sleep, 282
 SleepCommand, 382
 SMC, 276, 700
 SocketServer, 282
 SomeApp, 533
 SortHandler, 399
 sortowanie bąbelkowe, 392
 spare, 147
 sparse matrix, 660
 specyfikacja zachowań, 770
 spełnianie oczekiwań klienta, 43
 spiral development, 820
 spoofing, 538
 spójność komponentów, 507
 spójność relacyjna, 551
 SQL Server, 716, 732
 SqlTransaction, 732
 SRP, 168, 434, 444, 510, 669
 stabilność, 511, 519

- pozycyjna, 520

 Stable-Abstractions Principle, 525
 stalwart-analysis, 793
 stany, 270
 Start, 282
 State, 687, 696, 699

- skończona maszyna stanów, 688
- Turnstile, 696, 698
- wady, 699
- wewnętrzny zasięg zmiennej stanu, 691
- zalety, 699

 State Machine Compiler, 276, 700
 State Transition Diagram, 270
 State Transition Tables, 275
 static diagrams, 241

statyczna kontrola typów, 536
 STD, 270, 275
 stereotypy

- asocjacje, 324
- klasy, 318

 sterowanie

- interakcja z interfejsem GUI, 711
- polecenie, 375
- przez dane, 185

 sterta, 200
 stosowanie mierników, 553
 strategia

- brak usterek, 160
- wysoki poziom, 217

 Strategy, 176, 387, 396, 699
 strażnik, 245
 strefy

- bezużyteczność, 528
- ból, 527
- wykluczenie, 527

 strike, 147
 string, 532
 struktura komponentów, 542
 struktura zależności, 521
 struktury

- nieograniczone, 200
- ograniczone, 200

 STT, 275
 stymulowanie zmian, 183
 superstan, 271, 272
 superstate, 271
 Switch, 597
 Switchable, 597
 switch-case, 179, 688, 692
 sygnał wybierania, 301
 symptomy złego projektu, 149, 154

- nadmierna złożoność, 156
- niedostosowanie do rzeczywistości, 156
- nieelastyczność, 156
- niepotrzebne powtórzenia, 157
- nieprzejrzystość, 157
- szytywność, 155
- wrażliwość, 155

 symulowanie

- stan połączenia, 603
- zdarzenia, 538

synchronous messages, 302
 syndrom następnego poranka, 518
 system, 60
 system listy płac, 368
 System.Data, 404
 szacowanie czasu i kosztu implementacji, 65
 sztywność, 150, 155
 szybkość implementacji opowieści

- użytkownika, 65

Ś

śledzenie postępu, 69

T

tabela przejść, 693

- przejścia między stanami, 275

 Table Data Gateway, 405, 634

- test bram DB, 643
- testowanie w pamięci, 642

 TDD, 27, 54, 536
 TDG, 634
 technika

- podwójny przydział, 654
- sterowanie przez dane, 185

 technologia

- .NET, 28
- bazy danych, 716

 Template Method, 176, 387, 388, 454, 669

- błędne zastosowanie, 392

 test bram DB, 643
 Test-Driven Development, 27, 54
 test-first design, 486
 testowanie, 73

- akcje, 692
- eliminowanie powiązań, 78
- izolacja testów, 76
- konstrukcje TDG w pamięci, 642
- testy akceptacyjne, 79
- testy jednostkowe, 79

 TestSleepCommand, 381
 testy

- biała skrzynka, 79
- czarna skrzynka, 79
- jednostkowe, 73, 79, 86, 538

testy akceptacyjne, 52, 79, 80, 81
 architektura oprogramowania, 81
 TextReader, 389
 TextWriter, 389
 Thread, 282
 TimeCard, 550
 TimeCardTransaction, 550
 TimeSink, 572, 576
 TimeSource, 571, 572, 575, 579
 tokeny danych, 245, 292
 ToXML, 674
 Transaction, 450
 TransactionImplementation, 557
 transakcje, 377, 450, 729, 732
 transitions, 271
 TreeMap, 244
 trwałość, 171
 try-catch, 426
 Turnstile, 420, 688, 694, 696, 698, 701, 703
 TurnstileActions, 701
 TurnstileController, 689, 692
 TurnstileFSM, 702
 TurnstileState, 697
 TurnstileTest, 418, 690
 tworzenie
 diagramy UML, 264
 diagramy współpracy, 259
 instancje klas, 532
 mapy drogowe, 253
 obiekty, 293

U

UML, 56, 154, 239
 diagramy klas, 243
 diagramy obiektów, 244
 diagramy sekwencji, 245
 diagramy stanów, 246
 diagramy współpracy, 246
 pakiety, 506
 unbounded, 200
 UnboundedSet, 200
 Undo, 379
 Unified Modeling Language, 56, 239
 uniwersalność, 373
 UNIX, 650
 UnixModemConfigurator, 652, 658

User, 413
 user story, 51
 UserDatabase, 413, 414
 usuwanie związków między komponentami, 78
 utility classes, 319
 utrzymywanie
 ciągłość wytwarzania, 45
 projekt w dobrym stanie, 165
 uwierzytelniony dostęp, 413

V

vapor classes, 335
 velocity graph, 69
 ViewLoader, 782
 virtual, 194
 viscosity, 150
 Visitor, 647, 649, 650
 efekt zastosowania, 651
 generowanie raportów, 660
 zastosowanie, 660, 667

W

warstwa izolująca, 632
 warstwy, 212
 warunki, 298
 wyścig, 301
 zakończenie projektu, 67
 wątki, 307, 384
 wejście, 271
 weryfikacja
 struktury, 259
 typy w czasie wykonywania, 190
 wartości null, 426
 wewnętrzna struktura systemu, 278
 wewnętrzny zasięg zmiennej stanu, 691
 węzły grafu, 513
 white box tests, 79
 wiązanie komponentów, 549
 widoczne zdarzenia, 286
 wielodziedziczenie, 582
 wielokrotne dziedziczenie, 229
 wielokrotne wykorzystanie kodu, 395, 546
 wielozadaniowość, 373
 Windows Forms, 757
 wizytator, 647
 acykliczny, 185

- wrażliwość, 150, 155
  - wskaźniki
    - A, 526
    - D, 529
    - zarządzanie zależnościami, 530
  - współpraca
    - programiści, 39
    - z klientem, 41
  - wstępne poznawanie wymagań, 64
    - dzielenie opowieści użytkownika, 65
    - scalanie opowieści użytkownika, 65
  - WWW, 756
  - wyjście, 271
  - wykresy
    - A/I, 526
    - szybkości, 69
    - wypalania, 70
  - wykrywanie zależności cyklicznych, 312
  - wymagania, 41, 42
    - dokładnie na czas, 286
    - zmiany, 42, 44, 163
  - wyobrażenie o kodzie, 261
  - wyodrębnianie, 205, 207
  - wrażenia
    - rekurencyjne, 298
    - warunkowe, 300
  - wysokopoziomowa polityka działania
    - graficznych interfejsów użytkownika, 709
  - wysokopoziomowa strategia, 217
  - wysokopoziomowe diagramy, 298
  - wysokopoziomowy układ komponentów, 524
  - wysyłanie komunikatów do interfejsów, 309
  - wytwarzanie sterowane testami, 27, 54, 74, 172, 536
  - wytwarzanie sterowane zachowaniami, 770
  - wytwarzanie zwinne, 35
  - wzorce projektowe
    - Abstract Server, 596
    - Active Object, 380
    - Acyclic Visitor, 185, 654
    - Adapter, 598
    - baza danych, 646
    - Bridge, 604
    - Command, 373
    - Composite, 563
    - Decorator, 647, 668
    - Extension Object, 646, 674
    - Facade, 404, 647
    - Factory, 531, 782
    - Mediator, 405
    - Mock Object, 77
    - Model View Presenter, 755, 760
    - Monostate, 415
    - Null Object, 425
    - Observer, 567, 589
    - Proxy, 610
    - Singleton, 410
    - State, 687, 696
    - Strategy, 176, 396
    - Table Data Gateway, 634
    - Template Method, 176, 388, 669
    - Visitor, 647, 649
  - wzorec testowy Self-Shunt, 538
  - wzrost efektywności, 57
- X**
- XML, 674, 685
  - XmlAssemblyExtension, 683
  - XmlPartExtension, 682
  - XmlPiecePartExtension, 682
  - XP, 25, 47, 50
- Z**
- zachowania, 197, 257
  - zadania, 52, 67
    - RTC, 384
  - zagnieżdżone wyrażenia switch-case, 688
  - zakończenie projektu, 46
  - zależności
    - moduły, 212
    - nazwy, 534
    - od abstrakcji, 215
    - między klasami, 311
    - przychodzące, 521
    - w kodzie źródłowym, 314
    - wychodzące, 521
  - zanieczyszczanie interfejsów, 223, 225
  - zarządzanie
    - projekty, 69
    - struktura zależności pomiędzy komponentami, 513
    - zasady projektowania obiektowego, 591
    - zmiany, 547

- zasada acyklicznych zależności, 511, 512
- zasada cotygodniowych kompilacji, 512
- zasada eliminowania ścisłych związków, 79
- zasada odwracania zależności, 165, 211, 344, 388, 516
  - odkrywanie niezbędnych abstrakcji, 217
  - odwracanie relacji własności, 213
  - podział na warstwy, 212
  - stosowanie, 216
  - zależności od abstrakcji, 215
- zasada otwarte-zamknięte, 164, 173, 174, 441, 444, 451, 510
  - abstrakcja, 175, 184
  - jawne zamykanie oprogramowania dla zmian, 184
  - naruszenia zasady, 177
  - naturalna struktura, 181
  - Observer, 591
  - otwarte na rozszerzenia, 174
  - pełna zgodność z zasadą, 180
  - przewidywanie zmian, 181
  - przygotowywanie punktów zaczepienia, 182
  - punkty zaczepienia, 182
  - sterowanie przez dane, 185
  - Strategy, 176
  - stymulowanie zmian, 183
  - Template Method, 176
  - zamknięte dla modyfikacji, 174
  - zapewnianie zamknięcia, 185
- zasada podstawiania Liskov, 189, 190, 224
  - definiowanie kontraktów, 199
  - heurystyki, 208
  - IS-A, 197
  - konwencje, 208
  - naruszenie zasady, 190, 192
  - Observer, 591
  - prawidłowość modelu, 197
  - projektowanie przez kontrakt, 198
  - rozwiązanie niezgodne z zasadą, 203
  - rozwiązanie zgodne z zasadą, 204
  - wyodrębnianie, 205
- zasada pojedynczej odpowiedzialności, 167, 168, 434, 444, 451, 510, 669
  - definiowanie odpowiedzialności, 170
  - oddzielanie wzajemnie powiązanych odpowiedzialności, 171
  - przyczyna zmiany, 170
  - trwałość, 171
- zasada równoważności wielokrotnego użycia i wydawania, 507, 508, 546
- zasada segregacji interfejsów, 223, 227
  - interfejs użytkownika bankomatu, 230
  - interfejsy klas, 227
  - interfejsy obiektów, 227
  - odrębne interfejsy, 225
  - odrębne klasy klienckie, 225
  - separacja przez delegację, 227
  - separacja przez wielokrotne dziedziczenie, 229
  - zanieczyszczanie interfejsów, 223
- zasada spójności komponentów, 507
- zasada stabilnych abstrakcji, 525
- zasada stabilnych zależności, 519
- zasada zależności od abstrakcji, 215
- zasada zbiorowego wielokrotnego stosowania, 509
- zasada zbiorowego zamykania, 510, 544, 669
- zdarzenia, 247, 286
  - specjalne, 271
- zegar cyfrowy, 568
- zero defects, 160
- zespoły, 40, 46
- zestawienia materiałowe, 660
- zestawy, 506
- ziarnistość, 507
  - ponowne użycie, 507
  - wydania, 507
- złe projekty, 149, 154
- zmiany, 42, 163
  - wymagania, 44, 161
- zmienna stabilność komponentów, 522
- znormalizowana odległość od ciągu głównego, 552
- ZoomModem, 652, 658
- ZoomModemVisitor, 657
- zwalnianie obiektu, 294
- związki
  - jeden-do-wielu, 313
  - przychodzące, 551
  - wychodzące, 552
- zwinnosć, 149

Z

źródła porażek projektów, 154

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Agile Programowanie zwinne

Zasady, wzorce i praktyki zwinnego wytwarzania oprogramowania w **C#**

W związku ze stale rosnącymi oczekiwaniami użytkowników oprogramowania produkcja systemów informatycznych wymaga dziś korzystania z usystematyzowanych metod zarządzania. Projekt informatyczny, przy którym nie używa się sensownej metodologii wytwarzania, jest skazany na porażkę – przekroczenie terminu, budżetu i niespełnienie wymagań funkcjonalnych. Kierowanie projektem zgodnie z określonymi zasadami również nie gwarantuje sukcesu, lecz znacznie ułatwia jego osiągnięcie. Na początku 2001 roku grupa ekspertów zawiązała zespół o nazwie Agile Alliance. Efektem prac tego zespołu jest metodologia zwinnego wytwarzania oprogramowania – Agile.

Książka „Agile. Programowanie zwinne: zasady, wzorce i praktyki zwinnego wytwarzania oprogramowania w C#” to podręcznik metodologii Agile przeznaczony dla twórców oprogramowania korzystających z technologii .NET. Dzięki niemu poznasz podstawowe założenia i postulaty twórców Agile i nauczysz się stosować je w praktyce. Dowiesz się, jak szacować terminy i koszty, dzielić proces wytwarzania na iteracje i testować produkt. Zdobędziesz wiedzę na temat refaktoryzacji, diagramów UML, testów jednostkowych i wzorców projektowych. Przeczytasz także o publikowaniu kolejnych wersji oprogramowania.

- ▶ Techniki programowania ekstremalnego
- ▶ Planowanie projektu
- ▶ Testowanie i refaktoryzacja
- ▶ Zasady zwinnego programowania
- ▶ Modelowanie oprogramowania za pomocą diagramów UML
- ▶ Stosowanie wzorców projektowych
- ▶ Projektowanie pakietów i komponentów

Przekonaj się, ile czasu i pracy zaoszczędzisz, stosując w projektach metodologię Agile.

Helion

 helion.pl

 HELION SA
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
helion@helion.pl

Sprawdź nasze szkolenia!

SZKOLENIA

AKADEMIA IT & BUSINESS

WWW.SZKOLENIA.HELION.PL

KOD KORZYŚCI
Sięgnij po więcej! ▶

ISBN 978-83-283-5567-5

9 788328 355675